

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CYBER
VIOLENCE

MANUAL

PENTRU LUCRĂTORII TINERI, TRAINERI ȘI
PROFESORII CARE LUCREAZĂ CU TINERETUL
CU PRIVIRE LA VIOLENȚA ÎN MEDIUL ONLINE
(CYBER VIOLENCE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Septembrie, 2018

Acest manual este disponibil în 5 limbi: engleză, poloneză, greacă, română și italiană și disponibilă gratuit pe website-ul: www.cyberviolence.eu

Puteți fi ținuteți la curent cu activitățile proiectului urmărind paginile noastre de Facebook, disponibile în 5 limbi.

Proiectul CyberViolence 2016-03-PL01-KA205-035361 este implementat ca parte a programului Erasmus+ a Uniunii Europene (Acțiunea 2. Cooperare pentru inovație și schimb de tehnici eficiente, Parteneriat Strategic). Perioada de desfășurare a implementării proiectului este de 24 de luni, din aprilie 2017 până în martie 2019.

Cuprins

Despre proiect	4
Modulul 1: Conceptul de Cyberviolence – violență online	6
Cyberbullying – o nouă formă de bullying/agresiune	6
Forme de cyberbullying.....	9
Programul de Antibullying pentru oprirea violenței	100
Recomandări:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 4
Modulul 2: Cyberbullying-ul și social media.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 5
Platforma Social Media	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 5
Bullying-ul vs Cyberbullying-ul: o definiție	19
Formele cyberbullying-ului.....	209
Argouri utile.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 0
Modulul 3: Identități offline și online, urmărirea pe web :.....	231
Protejându-ne pe web.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Identitate	231
Aspecte generale despre identitatea offline	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 3
Identificare	243
Urmărirea pe web	254
Ce se colectează prin urmărirea web și de ce?	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 4
Urmărirea locației.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 5
Recomandări	276
Recomandări pentru protecția datelor	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 6
Recomandări practice	27
Cum să ne protejăm activitatea online	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Cum suntem urmăriți pe internet	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 1
Cum să ne protejăm împotriva urmăririi web	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 1
Soluții utile.....	31
Modulul 4: Lucrând cu tinerii	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 2
O scurta descriere a tinerilor ca grup social.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 2
Reguli pentru lucrul cu tinerii	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 2
Motivația interioară	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 3
Învățarea prin cooperare.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 3
Planificarea training-ului pentru tineri.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 4
Diagnosticarea	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 4
Partea inițială a training-ului	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 5
Partea centrală a training-ului.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 6
Finalul training-ului și evaluarea	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 6
Referințe.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 7

Despre proiect

CyberViolence este un proiect care vizează combaterea violenței pe internet. Institutul pentru Tehnologii Noi (Institute of New Technologies Association) împreună cu trei parteneri europeni implementează proiectul internațional CyberViolence ca parte a programului Erasmus+.

Principala problemă legată de violența cibernetică este lipsa cunoașterii și a gradului de conștientizare cu privire la problema cyberbullying-ului în rândul tinerilor, al lucrătorilor, al profesorilor și al părinților. Printre tineri, problema este lipsa de conștientizare a amenințărilor online, a lipsei de oportunități și a capacității de a răspunde la hărțuirea cibernetică. Printre lucrătorii și profesorii, problema este lipsa de instrumente și metodologii de lucru cu acest subiect, în educație și prevenire. În rândul părinților, nu există nicio conștientizare a problemei și nici abilitatea de a recunoaște primele semne de victimă a fenomenului cyberbullying.

Printre grupurile țintă se numără:

- **Tinerii** – principalul grup țintă al activităților noastre. Tinerii sunt cei mai vulnerabili de a fi victime ale agresiunii cyberbullying datorită faptului că aceștia sunt vulnerabili și lipsiți de experiență în viața socială;
- **Profesorii** – rolul lor este de a educa și de a preveni acest fenomen negativ. Ei au nevoie de noi instrumente pentru a ști cum să combată violența cibernetică în rândul elevilor;
- **Părinții** – atunci când copilul lor este victima hărțuirii cibernetice, ar trebui să fie primii care să recunoască simptomele, însă, din păcate, adesea nu au cunoștințele de bază.

Proiectul are câteva **obiective principale**, printre care se numără:

1. Îmbunătățirea calității și relevanței educației prin dezvoltarea unor abordări noi și inovatoare (noi scenarii pentru atelierele de tineret, benzi desenate tematice, concursuri, testarea produselor proiectului, implementarea și promovarea diseminării rezultatelor)
2. Elaborarea unui program de prevenire a fenomenului cyberbullying, dezvoltarea și furnizarea unui manual și a altor resurse pentru profesori;
3. Creșterea cunoștințelor despre amenințările online, consecințele activităților online și aspectele mentale și emoționale ale agresiunii cibernetice;
4. Introducerea, dezvoltarea și promovarea metodelor și instrumentelor inovatoare în educație prin susținerea școlilor și a profesorilor interesați de aderarea la programul proiectului.

Promovarea cooperării în domeniul educației și prevenirii, deoarece toți participanții la proiect pot învăța unul de celălalt.

Proiectul este implementat de 4 organizații din 4 țări și are un caracter transnațional, deoarece Internetul nu are granițe, iar cyberbullying-ul este o problemă internațională care trebuie rezolvată la nivel internațional:

- Institute of New Technologies Association (Polonia) – liderul proiectului
- Crystal Clear Soft (Grecia) – partener,
- Asociația DIRECT (România) – partener,
- CSP – INNOVAZIONE NELLE ICT S.C.A.R.L. (Italia) – partener

Despre manual

Această broșură este un document important pentru toți lucrătorii și liderii de tineret dedicați, pentru ONG-urile interesate, precum și pentru factorii de decizie și cetățenii, care sunt familiarizați cu modalitățile și scopurile utilizării instrumentelor pedagogice pentru a opri violența de tip cyberbullying, promovarea educației non-formale și a abilităților de planificare a obiectivelor vieții, practicând incluziunea, empatia, cooperarea, recunoașterea drepturilor omului, promovarea diferențelor și a valorilor universale ale toleranței, rezolvarea conflictelor prin comunicare și controlul conflictelor.

În cadrul proiectului, participanții vor adopta noi competențe legate de dialogul social și cooperare.

Numărul de manuale privind învățarea nonformală, axat pe stoparea violenței de tip cyberbullying este limitat și insuficient. Lipsa unui cadru de formare adecvat (în educația formală) a lucrătorilor de tineret conduce la utilizarea ineficientă a capacității profesioniștilor în domeniu.

Acest manual completează unul dintre lacunele din sectorul tineretului, și anume necesitatea unor metodologii de formare a formatorilor capabili să antreneze lucrătorii de tineret.

Modulele din manual care se referă la obiectivul principal al proiectului sunt elaborate astfel încât lucrătorii de tineret, formatorii și profesorii care lucrează cu tinerii să dobândească toate cunoștințele și abilitățile necesare pentru prevenirea și oprirea violenței de tip cyberbullying, astfel încât atelierele de formare să poată fi utilizate pentru bunăstarea organizațiilor, a comunității locale și chiar dincolo de acestea.

Sperăm că acest manual să fie utilizat de către lucrătorii de tineret și liderii de tineret pentru a multiplica mesajul proiectului, utilizând metodele și conținutul Manualului. Urmărind prioritățile și obiectivele programului Erasmus+, precum și activitățile partenerilor din proiect, sperăm că acest manual va fi un instrument util în prevenirea fenomenului cyberbullying, pentru participarea activă a tinerilor în a găsi soluții practice și durabile în stoparea fenomenului violenței.

Modulul 1: Conceptul de CyberViolence

Acest modul oferă o imagine de ansamblu a conceptului CyberViolence, tipurile de agresiune legate de vârstă, metode, căi de producere, reacții, exemple teoretice ale situațiilor de hărțuire cibernetică care pot afecta tinerii. Va exista o schemă de funcționare pentru a face față unor situații dificile, soluții/ remedii/răspunsuri, cum să prevenim, cum să reacționăm, cum să ne apărăm de violență, atât la noi cât și la ceilalți, să oferim sprijinul celor apropiați (familie și prieteni), să abordăm opinia publică și cazuri specifice din mass-media.

Proiectul contribuie la creșterea gradului de conștientizare a efectelor violenței, la formarea tinerilor pentru a folosi instrumente importante vizând incluziunea socială. Trebuie să existe informații frecvente și adecvate vârstei tinerilor, care să abordeze drepturile online și responsabilitățile lor atunci când utilizează internetul. De asemenea, recomandăm setul de instrumente de formare pentru formatori și educatori, care prin abordarea educațională dezvoltă empatia și responsabilitate online.

Învățarea prin împărtășirea experiențelor și colaborare, dezvoltă calitatea învățării, servește tuturor organizațiilor participante pentru a sprijini procedurile relevante în sistemele lor naționale.

Cyberbullying – o nouă formă de agresiune de tip bullying

Bullying-ul este o problemă internațională (Smith et al., 1999), poate ruina vieți. Actual, această fenomen de violență dăunează stimei de sine, dezbină oamenii și promovează prejudecățile. Ultimele cercetări au arătat că 1 din 2 persoane au suferit o agresiune într-o anumită formă directă sau indirectă, în timpul vieții. Această statistică șocantă arată cât mai mult trebuie făcut pentru a preveni și stopa violența. Într-un context academic, există un consens puternic în comunitatea de cercetare, considerându-se agresiunea de tip bullying o formă de agresiune socială (Björkqvist, Ekman, & Lagerspetz, 1982), care se caracterizează prin trei criterii majore: intenția de a face rău; repetarea comportamentului pe o perioadă de timp și, un dezechilibru al puterii între victime și agresor (Olweus, 1993; O'Moore & Minton, 2004; Rigby, 2002). O'Moore și Minton (2004) dezvoltă această perspectivă, argumentând că doar un incident deosebit de grav, care contribuie la intimidare poate constitui o agresiune de tip bullying.

În contextul european, violența are loc în forme tot mai puternice: lupte stradale, atentate, insulte, hărțuire, hărțuire cibernetică, cyberbullying. Comportamentul violent a câștigat noi instrumente și, prin urmare, a adoptat noi forme.

Fenomenul cyberbullying a fost diagnosticat cu numai câțiva ani în urmă și reprezintă orice comportament online, care utilizează tehnologia și dăunează stării psihologice, emoționale, financiare și / sau fizice a unui individ sau a unui grup. Violența cibernetică, fenomenul cyberbullying - poate fi îndreptată către persoane sau grupuri, acestea din urmă fiind țintele caracteristice violenței cibernetice, comparativ cu violența offline, datorită ușurinței cu care un singur făptuitor poate să adune informații și să contacteze un număr mare de persoane cu privire la Internet. Acesta este un alt aspect al violenței online, care poate provoca efecte pe scară largă. (*Rețeaua Europeană care abordează violența împotriva accesului la internet*)

În ultimii 40 de ani, cercetătorii au studiat fenomenul bullying, concept care în 1970 a fost descris ca "hărțuire, agresiune, o formă specifică de violență". Dan Olweus a fost unul dintre primii cercetători care au făcut studii științifice despre bullying. El definește agresiunea după cum urmează:

Considerăm că un elev este hărțuit, victima bullying-ului, când un alt elev/grup de elevi:

- *spune lucruri deranjante sau îl ia în batjocură, ori îi pune porecle menite să-l supere*
- *este ignorant sau exclus deliberat din grupuri/activități de grup*
- *amenință, lovește, rănește sau hărțuiește pe cineva*
- *răspândește minciuni sau bârfe despre cineva, încearcă să convingă un grup să excludă anumite persoane*

Cercetătorii Olweus, Smith, Ortega și Merchan sunt de acord că, pentru a defini un comportament particular de agresiune de tip bullying, trebuie să existe cel puțin trei condiții:

- (i) intenția de a dăuna victimei;
- (ii) repetarea comportamentului abuziv asupra o anumită perioadă
- (iii) un dezechilibru al puterii între victimă și agresor/agresori.

În trecut, bullying-ul s-ar fi putut limita la școală, dar acum majoritatea tinerilor are acces la smartphone-uri, laptop-uri și tablete, iar agresiunea și abuzul pot intra în casele tinerilor prin utilizarea tehnologiilor și se pot întâmpla oricând, zi sau noapte. Tinerii sunt frecvent hărțuiți pe internet, apar din ce în ce mai multe cazuri, unele au împins tinerii la marginea sinuciderii.

Cyberbullying-ul diferă de formele tradiționale de bullying, în mai multe moduri. De exemplu, Vande Bosch și Van Cleemput (2009) subliniază faptul că echilibrul de putere în agresiunea cibernetică nu depinde de dimensiunea fizică, se poate baza pe aptitudini tehnologice superioare sau pe abilitatea de a-și ascunde identitatea.

Inițial fenomenul violenței de tip bullying a fost limitat la școală sau la cartier, acum s-a mutat în lumea online. Utilizarea mijloace electronice determină producerea "hărțuirii cibernetice", a cyberbullying-ului. Rezultatele psihologice și emoționale determinate de cyberbullying sunt similare cu cele ale agresiunii din viața reală. Diferența este că agresiunea de tip bullying din viața reală se termină adesea când se termină școala. Pentru hărțuirea cibernetică, nu există nicio scăpare. În ultimii ani, Internetul și tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) au avut un impact din ce în ce mai important asupra vieții noastre de zi cu zi (Cross et al., 2009). Utilizarea tehnologiei este acum integrată în viața cotidiană a copiilor (Livingstone et al., 2011), iar comunicarea electronică este privită de mulți copii și adolescenți ca fiind esențială pentru interacțiunea lor socială (Kowalski, Limber, & Agatston, 2008).

Legătura dintre bullying și mass-media digitală și socială a creat fenomenul cyberbullying, de hărțuire cibernetică, cu efecte noi și neașteptate pentru oameni. Cyberbullying-ul este o formă de violență repetată de către unul sau mai mulți oameni față de alte persoane care au fost identificate ca victime prin utilizarea web-ului, folosind computerele sau dispozitivele mobile. Cyberbullying-ul poate ascunde identitatea unui copil care hărțuiește, astfel încât să nu fie tras la răspundere atunci când agresiunea cibernetică este descoperită sau raportată unui adult. Datorită naturii mediilor electronice, copiii pot configura conturi false sau chiar pot face un cont fals copilului pe care îl agrează. Anonymous hacking-ul cibernetic este un altul dintre faptele de agresiune cibernetică care rezultă din natura mediilor electronice, cum ar fi faptul că violența poate apărea oriunde.

Tehnologia oferă agresorilor posibilitatea de a hărțui victima, indiferent de timp și loc. Prin urmare, cyberbullying-ul se produce în afara limitelor fizice din mediul școlar sau din alte locuri în care are loc hărțuirea tradițională. Agresorii nu vor să fie localizați. Fenomenul cyberbullying a crescut exponențial ca o amenințare la adresa securității online numai în

ultimul deceniu. Pentru a cita câteva statistici populare, studiul din 2017 - Pew Research Center privind hărțuirea online a observat că aproximativ 40% dintre americani au experimentat personal hărțuirea online, în timp ce aproximativ 62% dintre americani deja consideră cyberbullying-ul o problemă majoră pentru societate. De asemenea, studiul a arătat că aproape unul din cinci (18%) dintre indivizi este în risc de o hărțuire "extremă", cum ar fi amenințările fizice și hărțuirea sexuală online. În mod statistic, hărțuirea vizează adesea utilizatorii cu viziuni politice, țintește aspectul fizic, rasa, sexul și orientarea sexuală a victimelor. Deși definițiile fenomenului cyberbullying (Hutson, 2016), explică îndeosebi agresiunea bullying online, ele variază de la sursă la sursă; majoritatea fac referire la:

- *contactul sub formă electronică*
- *actul agresiv*
- *intenția*
- *repetiția*
- *agresiunea victimei*

Fenomenul cyberbullying se întâlnește la nivelul:

- *website-urilor personale*
- *blog-uri*
- *e-mail-uri*
- *texte*
- *site-uri de natură socială*
- *site-uri destinate convorbirilor (chat rooms)*
- *mesaje*
- *fotografii*
- *jocuri video* (Feinberg & Robey, 2009)

Prin definiție, cyberbullying-ul apare printre tineri. Atunci când este implicat un adult, acesta poate îndeplini definiția "cyber-harassment" sau "cyber-stalking", infracțiuni de hărțuire online care pot avea consecințe juridice și implică închisoare. Cyberbullying-ul are loc "**atunci când cineva hărțuiește în mod repetat o altă persoană online sau în mod repetat abordează o altă persoană prin e-mail sau mesaj - text sau atunci când cineva postează ceva online despre o altă persoană pe care nu o place**" (Cyberbullying Research Center, 2016).

Cyberbullying-ul este un act agresiv, intenționat, inițiat de un individ sau de un grup, folosind mediul electronic, repetat, continuu și neîncetat împotriva unei persoane. (Smith, 2008).

Această definiție este simplă, concisă și rezonabilă, cuprinzând cele mai importante elemente:

- **Conștientizarea:** comportamentul trebuie să fie deliberat, nu accidental.
- **Repetativitatea:** agresiunea reflectă un model de comportament, nu este doar un incident izolat.
- **Rănirea:** ținta trebuie să perceapă că răul a fost cauzat.
- **Computerele, telefoanele mobile și alte dispozitive electronice:** diferențiază cyberbullyingul de agresiunea tradițională de tip bullying.

Potrivit Comisiei Europene, conceptul de cyberbullying exprimă o hărțuire repetată verbală sau psihologică, efectuată de un individ sau un grup, împotriva altora. Poate lua mai multe forme: de batjocură, insulte, amenințări, zvonuri, bârfe, comentarii neplăcute sau calomnie. Serviciile online

interactive (e-mail, camere de chat, mesagerie instantanee) și telefoane mobile au oferit noi oportunități și modalități prin care agresorii pot să-și abuzeze victimele. Violența în propagarea cibernetică are loc prin mesaje, filme și fotografii, scrieri intimidante prin intermediul rețelelor sociale sau publicate pe site-uri web. Exemple de violență cibernetică includ (dar nu se limitează la) mesaje text sau e-mailuri rău intenționate, zvonuri trimise prin e-mail sau postate pe site-uri de socializare, partajarea imaginilor intime / video / texte fără consimțământul online, hărțuirea online, urmărirea și amenințarea prin expresii care denotă rasismul, homofobia și misoginia. Vandebosch, Van Cleemput, Mortelmans și Walrave (2006) susțin că nu este esențial ca agresiunea să fie repetată din partea agresorului pentru ca aceasta să constituie cyberbullying. De exemplu, conținutul creat sau distribuit o singură dată de agresor/cyberbully poate rămâne online în timp și, prin urmare, poate fi văzut sau împărtășit de cei care asistă la conținut. Într-o astfel de situație, repetarea este caracterizată de numărul de martori, spre deosebire de numărul de acțiuni din partea agresorului în actul de bullying.

În plus, dezechilibrul de putere în spațiul cibernetic este oarecum mai puțin clar decât în lumea reală. Deși în cazurile de hărțuire tradițională, violența poate lua forma unor dimensiuni fizice, în cyber world - dimensiunea cibernetică poate ascunde identitatea agresorilor. (Vandebosch et al., 2006). Este oarecum mai dificil să rămâi anonim în cazuri de agresiunea de tip bullying, tradițională. Există mai mulți actori implicați în fenomenul cyberbullying:

- Agresorul/ agresorii
- Victima
- Martorii/ observatorii

Rolurile de agresor și de victimă sunt interdependente și uneori pot fi schimbate: victima poate deveni un agresor sau un persecutor.

Rey și Ortega (2007) împart hărțuirea tradițională în cinci forme principale:

1. *fizic*
2. *verbal*
3. *gesturi*
4. *excludere*
5. *șantajare*

Toate tipurile de agresiune bullying sunt legate de un risc real de a provoca vătămări psihologice, performanțe insuficiente în educație și lipsă de realizări sociale.

Forme ale cyberbullying-ului

O modalitate de a înțelege fenomenul cyberbullying este clasificarea acesteia în funcție de mass-media sau de forma:

- mass-media în care se desfășoară abuzul, cum ar fi mesajele text, mesajele ilustrate, apelurile telefonice, mesajele e-mail, mesajele instantanee sau paginile web.
- în conformitate cu caracterul agresiunii, cum ar fi argumentele înflăcărâte, hărțuirea, calomnia, pretenția de a fi alții, dezvăluirea informațiilor private, excluderea, persecuția și defăimarea. Aceste clasificări se vor schimba pe măsură ce evoluția tehnologică se va schimba.

Următoarea prezentare generală oferă o perspectivă mai aprofundată asupra diferitelor tipuri de cyberbullying:

1. **După tipul - media** (Smith, 2006)

- SMS: Trimiterea sau primirea de mesaje text abuzive prin intermediul telefonului mobil.
- MMS, Snapchat, etc: Trimiterea sau primirea de fotografii și / sau clipuri video neplăcute, utilizând telefoanele mobile.
- Apeluri telefonice: efectuarea sau primirea unor apeluri telefonice deranjante, cum ar fi apeluri telefonice răutăcioase sau apeluri anonime fără sens.
- E-mailuri rău intenționate sau amenințătoare trimise direct victimei sau e-mailuri cu conținut rău intenționat despre o victimă, trimise altor persoane.
- Amenințări sau abuzuri prin participarea la Chat: camera de chat, de exemplu în timpul jocurilor online.
- Hărțuirea prin mesaje instant (Instant Mesaje), de exemplu pe Facebook, Skype

2. *După tipul de comportament* (Willard, 2007)

- **Flaming:** o discuție intensă și sumară care adesea include hărțuire, limbaj vulgar și vulgar, insulte și uneori amenințări. "Flaming" poate apărea prin mesaje text sau mesaje instant, pe bloguri, pe site-uri de socializare, în camere de chat, pe panouri de mesaje sau prin intermediul jocurilor on-line.
- **Hărțuirea:** distribuirea repetată a mesajelor urâte, medii și insultătoare.
- **Calomnia:** trimiterea sau publicarea unor bârfe și zvonuri despre o victimă pentru a-i deteriora reputația sau imaginea.
- **Identitatea falsă:** a se pretinde altcineva și a trimite sau publica materiale pentru a crea probleme pentru o persoană, în scopul de a-i deteriora reputația sau relațiile.
- **Outing:** divulgarea de secrete sau informații personale și private pentru a umili. O metodă comună este transmiterea unui mesaj de la victimă, care conține informații intime sau personale.
- **Rip:** a convinge pe cineva să dezvăluie secrete sau informații umilitoare, apoi împărtășiți acest lucru online.
- **Excluderea:** excluderea deliberată a unei persoane dintr-un grup sau forumuri online. Pentru victime, excluderea de la participarea unor activități online cu colegii, poate provoca un sentiment de respingere.
- **Cyber stalking - urmărirea pe internet:** persecuție, hărțuire intensă și calomnie repetată, care include amenințări și creează o teamă semnificativă.
- **Harassment- Hărțuirea:** utilizarea internetului sau a telefonului mobil pentru atacuri verbale sau vizuale. Agresorii pot posta comentarii în bloguri sau pot trimite mesaje text de pe un telefon mobil. De asemenea, pot face poze victimei sau pot fura o imagine dintr-o sursă de pe Internet și apoi pot schimba imaginea într-un mod umilitor sau pot adăuga comentarii răutăcioase și le pot publica online, astfel încât ceilalți să poată vedea. O tendință specială ("slapping fericit") implică filmarea persoanelor bătute și apoi încărcarea videoclipului online.
- **Posing:** o formă de atac indirect în care un agresor publică un conținut pe Internet în numele victimei. Acest lucru se poate întâmpla dacă acesta cunoaște numele de utilizator și parola victimei și se poate conecta și accesa conturile online ale victimei. Atunci când agresorul pretinde că este victima, el sau ea poate spune lucruri rele pentru sau despre prietenii victimei.

Programul Antibullying - Stop violență

Profesorul Mc Guckin (2012) consideră că copiii și tinerii cu o imagine pozitivă de sine, care învață să acționeze cu asertivitate, au adesea o înțelegere mai bună a modului în care ar trebui să se comporte în situații dificile.

Specialistul în psihologie, Solfrid Raknes (Norvegia, 2013) a oferit niște sfaturi despre cum părinții ar putea să își crească copiii mai robuști și să le sporească imaginea de sine:

- Ajută-ți copilul să se identifice cu propriile sentimente.
- Învață-ți copilul cum să gândească pozitiv și să prindă curaj în situațiile dificile.
- Vorbiți despre lucrurile frumoase care s-au întâmplat în ziua respectivă.
- Asigurați-vă de existența unor relații stabile și experiențe pozitive cu persoanele care îi îngrijesc. Asta îi va face mai ușor pe copii să se ducă la adulți pentru a le cere ajutor atunci când au nevoie.
- Asigurați-vă că băiatul/fata dumneavoastră leagă relații de prietenie, și lăsați-l/o să își cheme prietenii acasă. Prietenii vă vor ajuta copilul să fie mai bine pregătit în a face față cu adversitatea.
- Incurajați independența și oferiți-i copilului vostru sarcini pe care le poate trata.
- Invățați-vă copilul că adversitatea este ceva de care ne putem folosi ca să devenim mai puternici. Viața nu este ușoară și nu primim mereu ceea ce merităm.
- Nu puteți să vă feriți copilul să nu treacă prin experiențe dificile, însă le puteți influența modul în care acesta le face față.

Copiii nu le spun mereu părinților despre cyberbullying-ul din cadrul cercului de prieteni, sau din cadrul clasei. Părinții ar trebui să asculte cu atenție atunci când copiii lor vorbesc despre experiența lor online și să se informeze cu privire la rețelele de socializare pe care tinerii le folosesc (*Facebook, Instagram, Snapchat, etc*). În cazul în care copilul povestește despre un episod în care a fost supus bullying-ului, prima reacție a părinților ar trebui să fie confirmarea faptului că băiatul/fata a făcut alegerea cea bună: - *Mulțumesc că mi-ai spus asta.*

În cazul în care conținutul online este supărător sau nepotrivit, și persoana sau persoanele responsabile sunt cunoscute, părinții trebuie să se asigure că înțeleg de ce materialul este inacceptabil sau ofensiv și să solicite eliminarea acestuia.

Dacă persoana responsabilă nu a fost identificată, sau refuză să șteargă materialul, părinții ar trebui să contacteze site-ul rețelei de socializare pentru a raporta și a solicita ștergerea acestuia.

Materialul postat poate fi în afara termenelor și condițiilor de utilizare ale furnizorului de servicii și prin urmare, poate fi eliminat. Unii furnizori de servicii nu acceptă plângeri venite din partea terților.

În cazurile de abuz prin intermediul telefonului mobil, unde persoana hărțuită primește apeluri și mesaje agresive, deținătorul contului va trebui să contacteze furnizorul direct. Înainte ca părinții să contacteze un furnizor de servicii, este important să fie clar unde se află conținutul, prin a face spre exemplu un screenshot al materialului, fiind inclusă și adresa web.

Părinții ar trebui să se mențină calmi în momentul în care copilul le spune despre un incident în care a fost hărțuit online. Un răspuns calm și echilibrat va contribui la menținerea liniilor de comunicare deschise cu copilul dumneavoastră.

Kowalski (2008) sugerează de asemenea faptul că părinții și copilul ar trebui să se pună de acord în legătură cu cazurile în care părinții copilului îi informează pe părinții contrapartidei despre conținutul negativ și/sau îi contactează online.

Prin oferirea unui feedback pozitiv, părinții pot influența comportamentul fără a descuraja copilul. Cuvintele bine intenționate, dar încărcate negativ venite din partea adulților pot fi percepute diferit. Stima de sine vine din iubirea, siguranța pe care o resimțim (Taylor, 2011). Părinții pot dezvolta capacitatea de refacere a copilului în urma consecințelor negative ale bullying-ului prin dezvoltarea unei stime de sine pozitive. Ei pot promova încrederea copilului lor prin dezvoltarea, accentuarea și recunoașterea forței acestuia.

Mai jos sunt prezentate câteva lucruri pe care părinții ar fi bine să le ia în considerare atunci când își învață copiii să folosească Internetul într-un mod sigur (sursă - <https://www.gov.uk/>)

- Asigurați-vă că folosiți setările de confidențialitate.
- Repectați-i mereu pe ceilalți - aveți grijă la ceea ce spuneți în mediul online.
- Aveți grijă la pozele sau filmulețele pe care le încărcăți. O dată ce o poză este distribuită online, nu mai poate fi luată înapoi.
- Adaugați numai persoanele pe care le cunoașteți și în care aveți încredere în lista online de prieteni/următori. Atunci când vorbiți cu persoane străine, păstrați-vă informațiile personale sigure și locația ascunsă.
- Tratați parola ca pe o periută – păstrați-o pentru dumneavoastră și schimbați-o regulat.
- Blocați-l pe cel care vă hărțuiește – învățați cum să blocați sau să raportați pe cineva care se comportă neadecvat.
- Nu răspundeți la e-mailurile, mesajele sau conversațiile online care au efect ofensator.
- Salvați probele. Păstrați mereu o copie a e-mailului, mesajului cu efect ofensator sau realizați un screenshot al conversației online pe care să i-l arătați unui părinte, unei persoane care vă îngrijește, sau unui profesor.
- Asigurați-vă că anunțați un adult în care aveți încredere, spre exemplu un părinte, o persoană care îi îngrijește, un profesor, un coordonator anti-bullying sau sunați la o linie de asistență telefonică.
- Majoritatea rețelelor de socializare, precum și alte site-uri au un buton pentru a raporta bullying-ul. Făcând acest lucru, puteți preveni sau ajuta alte persoane în viitor. Multe servicii tratează bullying-ul cu seriozitate și fie vor atenționa individul, fie îi vor elimina contul.
- În timp ce folosiți telefonul mobil, fiți atenți la ceea ce se întâmplă în jurul vostru.

Ce pot face părinții în cazul în care copilul lor a fost supus cyber bullying-ului:	Ce pot face părinții în cazul în care copilul lor este implicat în hărțuirea celorlalți:
• Ascultați-vă cu atenție copilul • Rămâneți calmi • Blocați agresorul/cyberbully • Nu răspundeți • Securizați dovezile • Aflați ce este greșit • Arătați faptul că cel ce a hărțuit are o problemă, nu victima • Creați o atmosferă sigură • Întăriți stima de sine a copilului • Raportați problema	• Dezvoltați o prezentare generală, precisă și obiectivă a ceea ce implică cyberbullying-ul în curs de desfășurare. • Decoperiți motivele acestui comportament. • Luați în considerare conturarea unor reguli în așa fel încât copilul să promoveze folosirea responsabilă a Internetului și a telefonului mobil. • Luați în considerare măsuri pentru a urmări activitatea copilului pe Internet și pe telefonul mobil. • Promovați și dezvoltați capacitatea copilului de a empatiza și de a-i respecta pe ceilalți.

	• Întăriți încrederea și stima de sine a copilului vostru. • Facilitați „catharsis-ul”, tonusul energetic al copilului, lăsându-l să-și descarce energia și frustrarea într-un mod constructiv.
--	---

Părinții pot contacta școala, pot vizita mediul în care se află tinerii, urmărind să vadă dacă bullying-ul are loc în cadrul unei activități organizate, astfel încât, colaborând cu poliția sau cu alte asociații să poată raporta actele de violență.

Deși cyberbullying-ul începe de obicei la școală, implică de cele mai multe ori relația victimei cu colegii, însă incidente de hărțuire se pot întâmpla și în afara școlii. Este foarte important ca școlile să investească în educarea și informarea elevilor cu privire la caracteristicile surselor media, la impactul digital. (Chadwick, 2014).

Programul "Schools Anti-Bullying" conține patru componente de bază:

1. O rețea de profesioniști, antrenați să implementeze programul anti-bullying în școlile participante;
2. Resurse pentru profesori și pregătire la locul de muncă asigurată de formatori;
3. Resurse și informații pentru părinți și alți membri ai comunității asigurate de formatori;
4. Formatorii având rol de consultanță pe durata programului în școlile participante.

În afară de părinți, școala ar trebui să informeze toate persoanele care pot contribui la rezolvarea situației precum consilieri psihologi și furnizori de servicii electronice.

Crearea unui mediu școlar prielnic, informarea asupra problemei, formarea profesorilor, elevilor, părinților și a personalului școlar, preum și încorporarea problemei cyberbullying-ului în curriculum, publicarea de măsuri anti-bullying și asigurarea monitorizării și evaluării, sunt câteva dintre acțiunile indispensabile care conturează abordarea necesară în cadrul școlilor, care contribuie la prevenirea bullying-ului.

Prin campaniile anti-bullying, mai multe aspecte și abordări reușite vor fi identificate și vor putea contura o tactică bine organizată, concretă și coerentă, care ar putea fi folosită în dezvoltarea unei politici anti-bullying la nivel european, sau la nivel național, în funcție de fiecare țară.

În ceea ce privește dezvoltarea politicii anti-bullying, se recomandă includerea următoarelor aspecte:

- Atmosfera pozitivă, focusarea activităților pe respectarea fiecărui elev în cadrul școlii;
- Informarea profesorilor, elevilor și părinților, a staff-ului sau paznicilor cu privire la faptul că bullying-ul este considerat un comportament inacceptabil în cadrul școlii; implementarea supervizării și monitorizării în scopul combaterii fenomenului bullying în toate ariile activității școlare, chiar cu asistență din partea elevilor;

- Realizarea procedurii de înregistrare și raportare a problemelor victimei/ bully, acesta făcând parte în totalitate din Codul Comportamentului și Comisiei de Disciplină din cadrul școlii;
- Asigurarea suportului pentru victime, elevii fiind consiliați;
- Colaborarea cu asociații/ organizații locale cu scopul de a combate bullying-ul, acestea fiind promotoarele unor proiecte educaționale care să sprijine comportament pro-social, implicarea elevilor în viața comunității, acțiunile dincolo de gardurile școlii;
- Revizuirea și evaluarea continuă a politicii anti-bullying din cadrul școli, cu scopul de a analiza răspândirea bullying-ului și a formelor sale în școală.

Una dintre măsurile importante pentru a limita un comportament riscant este să le permitem copiilor și tinerilor să își dezvolte abilități digitale. Pentru a face acest lucru, părinții și profesioniștii trebuie să își dezvolte propriul lor nivel de competență.

Recomandări:

- Platformele social-media trebuie să fie adecvate vârstei, și companiile IT ar trebui să găsească modalități prin care să identifice utilizatorii cu vârsta sub 13 ani și să capete un consimțământ clar din partea părinților.
- Companiile social-media ar trebui să le permită copiilor și tinerilor să înțeleagă drepturile și responsabilitățile, inclusiv comportamentul față de ceilalți.
- Companiile social-media ar trebui să furnizeze răspunsuri oportune, eficace și consecvente cu privire la bullying-ul din mediul online.
- Guvernul ar trebui să țină cont de experiențele copiilor în ceea ce privește dezvoltarea politicii de securitate a internetului.
- Educatorii și părinții ar trebui să își învețe copiii și tinerii cum să fie responsabili și în siguranță în mediul online, și cum să se asigure că răspund pozitiv la nedreptățile din online, să raporteze cyberbullying-ul.

Este o mare nevoie de a depune un efort de colaborare venit din partea societății, a școlilor, profesorilor, părinților și tinerilor pentru a aplica o tactică antibullying comună. Este de asemenea foarte important ca tinerii să știe că vocile lor sunt auzite, că există soluții pentru diversele situații care îi afectează:

- Cyberbullying-ul trebuie abordat în concordanță cu comunitatea școlii, ceea ce le va permite elevilor să raporteze bullying-ul, să caute ajutor fie pentru ei înșiși, fie pentru colegii lor;
- Educarea cu privire la siguranța în mediul online, răspunsul eficient în cazul înfruntării unei agresiuni și îmbunătățirea abilităților de socializare în mediul online, sunt necesare pentru tineri;
- Atât părinții cât și profesorii trebuie să își asume responsabilitatea în a trata comportamentul abuziv din cyberspace și trebuie să ofere suport pentru cei ce au fost victimizați;
- Este important ca profesorii să beneficieze de formare înainte de a profesa și de instructaj în dezvoltarea profesională, cu accent asupra dinamicii de grup și administrarea conflictului;

Modulul 2: Cyberbullying și social media

Acest capitol urmărește să ofere îndrumare cu privire la fenomenul de cyberbullying în social-media.

Urmărește procesul prezentat în figura următoare.

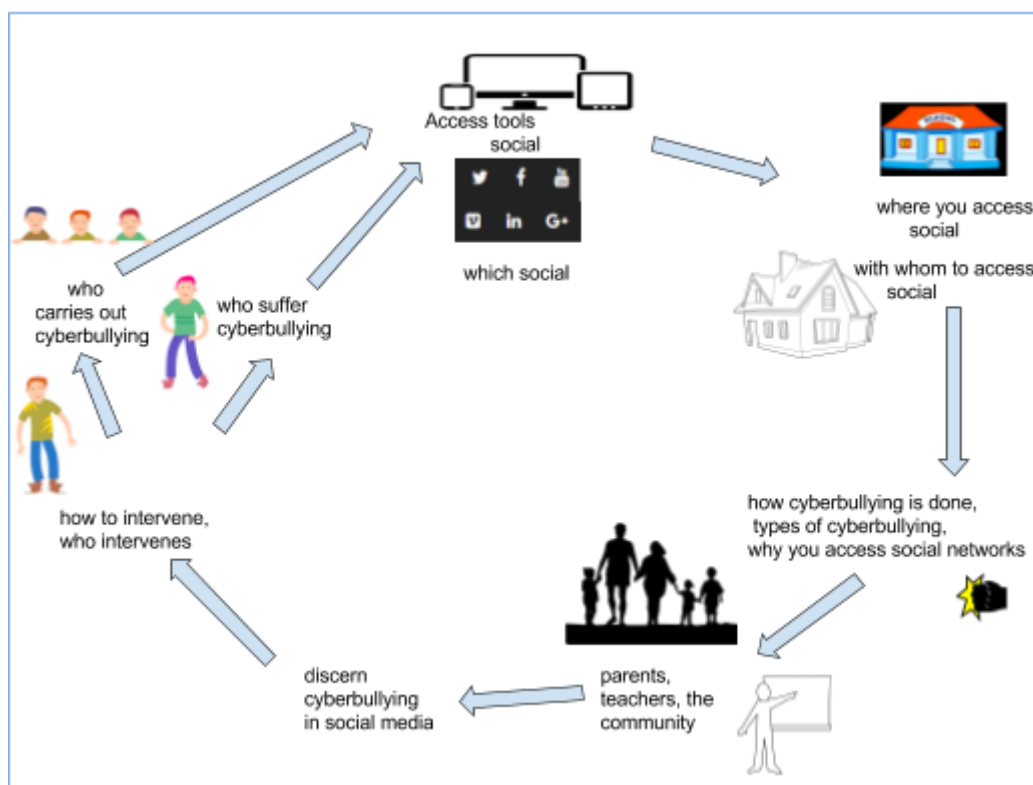

Figura 1 Cyberbullying și procesul social-media

Fenomenul cyberbullying în social-media este descris și analizat mai jos, luând în considerare:

- definiția social-media și fenomenul cyberbullying vs bullying
- actorii implicați în cyberbullying în social-media (agresorul, victima, observatorii/spectatorii)
- identificarea contextului în care fenomenul de cyberbullying a avut loc (la școală, acasă, în grupuri, cu prietenii)
- analiza despre cum cyberbullying-ul și tipurile de cyberbullying au fost realizate
- analiza de recunoaștere a cyberbullying-ului, pentru părinți și profesori

- analiza cu privire la contracararea fenomenului și înțelegerea modului de intervenție asupra agresorului, victimei și martorilor fenomenului cyberbullying, legi, reguli în rețelele de socializare (Twitter, Facebook ..) la nivel internațional.

Social Media în Ansamblu

Social-Media este un termen generic care se referă la tehnologiile și practicile de pe web care le permit oamenilor să interacționeze, să distribuie un text, imagini, video-uri și conținut audio.

Profesorul Andreas Japlan și Michael Haenlein¹ au definit social media drept un grup de aplicații web bazate pe presupunerile ideologice și tehnologice ale Web 2.0, care permite crearea și schimbul de conținut user-generated.

Social media a adus o schimbare dramatică în felul în care oamenii învață, citesc și distribuie informația și conținutul. Folosind tehnologia Social-Media a transformat monologul (de la unul către mai mulți) în dialog (de la mai mulți către mai mulți) iar utilizatorii/consumatorii în producători, vorbind astfel despre "prosumers"².

Aceștia devin foarte populari deoarece le permit oamenilor să folosească web-ul pentru a stabili relații personale sau în afaceri. Social-media este de asemenea văzut și drept user-generated content (UGC) sau consumer-generated media (CGM).

Utilizarea Social Media este foarte populară și numărul oamenilor care folosesc aceste căi este impresionant, însă există câteva diferențe în ceea ce privește vârsta sau sexul.

Tabelul 1 Câteva Informații referitoare la Social Media³

Facebook este cea mai mare rețea de socializare din lume și are membrii din aproape fiecare generație, însă anumite sectoare de populație sunt mai atrase decât altele.	• Facebook are 2.01 miliarde de vizitatori unici lunar • Utilizatorii Facebook sunt 53% femei și 47% bărbați • 75% din utilizatorii Facebook petrec 20+ minute pe Facebook în fiecare zi • 83% din femeile care folosesc social-media utilizează Facebook, versus 75% dintre bărbații care folosesc social media • 63% din oamenii cu vârsta între 50-64 ani care folosesc internetul sunt pe Facebook, la fel și 56% din oamenii conectați la online au vârsta peste 65 ani
YouTube este a doua cea mai mare rețea social media din lume, aceasta fiind sprijinită și de Google.	• YouTube are 1.3 miliarde de utilizatori unici lunar • utilizatorii YouTube sunt 38% femei și 62% bărbați • YouTube prinde la cei între 18-34 și 35-49 ani mai bine decât orice alta rețea prin cablu din SUA • 80% din utilizatorii YouTube sunt din afara SUA

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Social_media

² <https://en.wikipedia.org/wiki/Prosumer>

³ The data are from: How to Find Social Media Audience for Your Business: From Demographics, All the Way to Which Platforms to Use and What to Post <https://revive.social/find-social-media-audience/>

Instagram nu este la fel de mare ca YouTube, însă este rețeaua care se dezvoltă cel mai repede, iar acest proces nu da semne să se oprească prea curând.	- Instagram are 700 milioane utilizatori unici lunar 80% din utilizatorii Instagram vin din afara SUA 59% din utilizatorii de internet între 18-29 ani sunt pe Instagram, împreună cu cei 33% din utilizatorii de internet între 30-49 ani 17% din adolescenți spun că Instagram este cel mai important site social media (de la 12% din 2012)
Twitter are 328 milioane utilizatori unici lunar. Este o rețea care nu poate fi ignorată când vine vorba de afaceri.	37% din utilizatorii Twitter sunt între 18-29 ani; 25% sunt între 30-49 ani 69 milioane de utilizatori Twitter sunt localizați în Statele Unite ale Americii 79% din utilizatorii Twitter sunt din afara Statelor Unite
Snapchat este momentan a doua rețea când vine vorba de dezvoltare rapidă. Este cea mai îndrăgită rețea de către adolescenți.	- peste 300 milioane de utilizatori activi Snapchat lunar 173 milioane de oameni folosesc Snapchat în fiecare zi 71% din utilizatorii Snapchat sunt sub 31 ani 45% din utilizatorii Snapchat sunt între 18-24 ani
Pinterest este o rețea ce se dezvoltă rapid cu aproximativ 150 milioane de utilizatori, este cea mai bună alegere pentru comunicare vizuală, perfectă pentru afaceri legate de o fotografie.	81% din utilizatorii Pinterest sunt femei 40% din noile înregistrări sunt făcute de bărbați; 69% sunt făcute de femei - Vârsta medie a unui utilizator Pinterest este 40 ani, dar cei mai activi sunt sub 40 ani 60% din utilizatorii Pinterest sunt din SUA
LinkedIn este o rețea mai mult pentru conexiuni profesionale decât pentru activități sociale.	40 milioane din studenții de facultate și absolvenți recentți folosesc LinkedIn 70% din utilizatorii LinkedIn sunt din afara SUA 44% din utilizatorii LinkedIn fac mai bine de \$75,000 anual - Un utilizator mediu petrece 17 minute lunar pe LinkedIn

În pozele următoare puteți observa câteva trend-uri în utilizarea rețelelor de socializare.

US Facebook, Instagram and Snapchat* Users, 2016-2021

millions, % change and % of social network users

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Facebook	168.8	172.9	176.6	180.0	183.3	186.7
—% change	3.4%	2.4%	2.1%	1.9%	1.8%	1.9%
—% of social network users	89.7%	89.1%	88.6%	88.2%	87.9%	87.6%
Instagram	69.1	85.5	96.3	104.5	111.9	118.1
—% change	17.2%	23.8%	12.6%	8.4%	7.1%	5.6%
—% of social network users	36.7%	44.1%	48.4%	51.2%	53.6%	55.4%
Snapchat*	62.9	79.2	86.5	92.7	97.0	100.2
—% change	36.3%	25.8%	9.3%	7.1%	4.6%	3.3%
—% of social network users	33.4%	40.8%	43.4%	45.4%	46.5%	47.0%

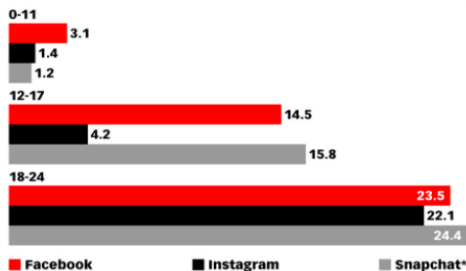
Note: Internet users of any age who use their Facebook or Instagram account via any device at least once per month; *mobile phone users of any age who access their Snapchat account via mobile phone app at least once per month
Source: eMarketer, Aug 2017

229752

www.eMarketer.com

US Child/Young Adult Facebook, Instagram and Snapchat* Users, by Age, 2017

millions

Note: Internet users who use their Facebook or Instagram account via any device at least once per month; *mobile phone users who access their Snapchat account via mobile phone app at least once per month
Source: eMarketer, Aug 2017

229751

www.eMarketer.com

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CYBER
VIOLENCE

Figura 1 utilizatorii Facebook, Instagram și Snapchat – sursa: TechCrunch

Bullying vs Cyberbullying: o definiție

Cyberbullying este o formă de violență a unuia sau mai multor persoane față de o victimă prin intermediul web-ului, a computerelor sau a dispozitivelor mobile.

Această violență survine prin mesaje, filme, fotografii, mesaje intimidante prin intermediul rețelelor sociale sau publicate pe site-uri web.

Bullying și Cyberbullying implică în principal tinerii, dar și adulții pot fi implicați.

Tabelul de mai jos prezintă comparația dintre cyberbullying și bullying într-un document al Ministerului Educației al Universității de Cercetare italiene.⁴

Tabelul 2 Diferențele dintre bullying și cyberbullying

Bullying	Cyberbullying
Numai elevii din clasă și / sau din școală sunt implicați;	Copiii și adulții din întreaga lume pot fi implicați;
De obicei, numai cei care au un caracter puternic, capabili să-și impună propria voință pot deveni hărțuitori (bully);	Oricine, chiar și cei care sunt victime în viața reală, poate deveni agresor online-cyberbully;
Agresorii sunt elevii, colegi de clasă sau cunoscuții victimei;	Cyberbullies, agresorii online pot fi anonimi și pot solicita participarea altor "prieteni" anonimi, astfel încât persoana să nu știe cu adevărat cu cine interacționează;
Acțiunile de agresiune sunt aduse la cunoștința celorlalți elevi din școala unde au avut loc, se limitează la un mediu specific;	Materialul utilizat pentru acțiunile de cyberbullying poate fi răspândit în întreaga lume;
Hărțuirea are loc în timpul școlii sau în drumul spre școală sau de la școală;	Comunicările agresive pot avea loc 24 de ore pe zi;
Dinamica grupului de școală sau de clasă limitează acțiunile agresive;	Cyberbullies, agresorii online au libertatea de a face pe internet ceea ce nu au putut face în viața reală;
Necesitatea ca hărțuitorul să domine în relațiile interpersonale prin contact direct cu victima;	Percepția invizibilității din partea agresorilor online – cyberbullies, prin acțiuni ascunse în spatele tehnologiei;

⁴ <http://www.miur.gov.it/bullismo-e-cyberbullismo>

Reacțiile vizibile ale victimei în timpul actului de agresiune;	Absența reacțiilor vizibile din partea victimei care nu permit agresorilor/cyberbully să vadă efectele acțiunilor sale;
Tendința de a evita responsabilitatea, tratând violența / bullying-ul ca pe un joc.	Împărțirea responsabilității: consecințele acțiunilor sunt atribuite "profilului de utilizator" creat.

Formele cyberbullying-ului

Fenomenul Cyberbullying poate apărea sub diverse forme, cum ar fi, de exemplu, gaming, numit adesea "griefing". Diferite tipuri de cyberbullying sunt descrise în tabelul următor.

Tabelul 3 Diferite tipuri de cyberbullying

Flaming-ul	Trimiterea de mesaje vulgare și violente.
Hărțuirea sau urmărirea/ Harassment ori Stalking	Trimiterea mesajelor repetate unui individ
Denigrarea	Dezinformarea
Furtul identității/ acces neautorizat	Furt de identitate. Impersonarea este o situație în care un agresorul/bully creează o identitate falsă pentru a hărțui pe cineva anonim. În plus față de crearea unei identități false, agresorul poate să se dea drept altcineva pentru a trimite mesaje rău intenționate victimei.
Dezvăluirea/ Tricky Outing	Aceasta constă în a avea încrederea victimei și apoi a o încălca.
Ostracizarea/ Excluderea	Excluderea intenționată a unei persoane dintr-un grup.
Happy slapping-ul	Postarea materialului online în care victima este filmată/ înregistrată în timp ce este agresată.
Trolling-ul	Atacarea unor probleme personale sau familiale ale victimei.
Roasting-ul	Atacarea unei persoane în probleme importante personale sau familiale.
Crearea de site-uri, blog-uri, sondaje si altele	Dezvoltarea site-urilor de discreditare, blog-uri și sondaje de opinie pentru discreditare.

Auto-cyberbullying sau auto-vătămarea digitală/ Self-cyberbullying ori digital self-harm

Ca în cazul - Hannah Smit⁵, trimiterea de mesaje denigratoare pe internet.

Argoul bine de știut

Folosirea argoului și a jargonului este foarte frecventă în rândul adolescenților și ajută la crearea unui sentiment de comunitate. Ar putea fi utilă cunoașterea limbajului utilizat de adolescenți⁶ și în special a unor acronime care pot fi monitorizate. În tabelul următor, puteți găsi câteva exemple, dar, desigur, aceste lucruri sunt diferite în orice comunitate și se pot schimba foarte rapid.

PHRASES TO BE AWARE OF

GNOC: Get naked on camera
FBOI: A guy who's just looking for sex
WTTT: Want to trade pictures
FINSTA: Fake Instagram account
PAL: Parents are listening
1174: Meet at a party

FAM	Refers to someone who is a close friend
LIT/TURNT/TURNT UP	Something that's active or popular, can also refer to being stoned or drunk
SMH	"Shaking my head", meaning "I don't believe it" or "that's so dumb"
KMS/KYS	"kill myself", "kill yourself"
DABBING	Reference to concentrated doses of cannabis; also a dance craze
SNATCHED	On point, very good, or well styled
NETFLIX AND CHILL	Getting together and hooking up
AF	Short for "as f**k", used to mean "extremely"
BASIC	Used to refer to someone viewed as a boring or conforming person
	Emoji used to mean pride or general acceptance of an idea
	Emoji used to refer to the penis
	Emoji used to refer to the butt
	Emoji used to mean "ejaculate", often used in conjunction with the tongue emoji
MOS	Mom over shoulder
9 AND CD9	Parents are nearby
99	Parents are gone
WTTT	"Want to trade pictures?"

Figura 2 Cateva acronime folosite de adolescenti

⁵

<https://www.bustle.com/p/what-is-self-cyberbullying-a-dangerous-new-trend-involves-teens-sending-bullying-messages-to-themselves-3072212>

⁶ Do you know what GNOC and PAL mean? Experts reveal the dangerous teenage sexting slang all parents should know "(ref: <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4596096/The-dangerous-teenage-texting-slang-parents-know.html#ixzz50NZj6t8j>)

Un copil poate fi implicat în cyberbullying în diferite moduri: poate fi hărțuit sau prezent într-o situație de hărțuire. Părinții, profesorii și alți adulți ar putea să nu fie conștienți de toate platformele sociale și de aplicațiile folosite de un copil. Cu cât mai multe platforme digitale folosite de un copil, cu atât mai multe oportunități de a fi expuși potențialului fenomen cyberbullying.

Multe dintre semnalele de alarmă că fenomenul cyberbullying se întâmplă, privesc felul în care copilul își folosește dispozitivul. Deoarece copiii petrec mult timp pe dispozitivele lor: computerele, tabletele și în special telefoanele mobile, iar timpul de utilizare a acestora poate fi observabil. Este important să se acorde atenție atunci când un copil prezintă schimbări bruște în comportamentul digital și social.

Cadrele didactice, administratorii școlii, părinții și trainerii sunt în poziții unice de a-și folosi abilitățile și rolurile pentru a crea medii sigure, cu norme sociale pozitive. Ei se află, de asemenea, în poziții în care pot observa schimbări în comportamentul tinerilor în grupuri, cum ar fi atunci când un grup de copii focalizează atenția asupra unui copil. Există lucruri pe care le pot face în clasă sau în alte medii pentru a se preveni cyberbullying-ul.⁷

⁷ <https://www.stopbullying.gov/cyberbullying/tips-for-teachers/index.html>

Modulul 3: Identități offline și online, profiling-ul și web tracking-ul:

Păstrarea siguranței noastre pe internet

La începutul anilor 1990, utilizatorii de internet se simțeau protejați, în spatele unui voal electronic de anonimat, capabili să se dea drept oricine voiau. Internetul s-a schimbat enorm în ultimii 20 de ani, în moduri care ne afectează direct identitatea și confidențialitatea online. Serviciile online de toate tipurile, astăzi au adoptat tehnologii care construiesc profilurile clienților, oferă recomandări despre produse și păstrează istorii personale care pot fi de lungă durată și extrem de detaliate. Schimbul de date între companiile de pe Internet afectează, de asemenea, identitatea noastră online și confidențialitatea. Prin partajarea datelor, un furnizor de servicii poate conecta subseturi de date cu caracter personal, la o masă de date despre care am crezut că a fost limitată, la o altă persoană sau context. În timp ce unii utilizatori de Internet apreciază confortul pe care îl ofera identitatea digitală, alții se îngrijorează cât de mult sunt stocate informațiile personale și cum sunt distribuite aceste informații.

Identitatea

Această secțiune vă ajută să vă explicați diferitele identități și profiluri care reprezintă persoanele online și offline, atât din perspectivă socială, cât și din punct de vedere tehnic. Copiii și tinerii pot folosi internetul pentru o serie de diferite motive. Unul este să exprime și să experimenteze identitatea lor (Turkle, 1995, 1996, 2011). Folosind site-uri de rețele sociale, cum ar fi Facebook, RPG-uri, cum ar fi World of Warcraft și rețele sociale, cum ar fi Twitter, ei se pot conecta cu alții, pot interacționa cu ei, pot face schimb de idei, imagini și clipuri video, implicându-se într-o varietate de versiuni de "digital flea picking". Dezvoltarea, exprimarea și experimentarea identităților reprezintă un element central al creșterii din copilărie la maturitate și, prin urmare, merită analizat modul în care internetul oferă și inhibă abilitățile tinerilor de a se implica în auto-explorarea online. Datele prezentate aici se bazează pe lucrările prezentate în cartea de proiect Primelife EU⁸, Roger Clarke's publications⁹ și Goffman's perspective on identity (Goffman, 1959), care rămâne foarte influentă până în ziua de azi.

Aspecte generale despre identitatea offline

Pe măsură ce indivizii interacționează cu alți indivizi și organizații în multe relații diferite, toate legate de diferitele roluri ale individului, Goffman (1959) definește identitatea ca fiind "*rezultatul performanțelor validate public, suma tuturor rolurilor jucate de individ, mai degrabă decât o calitate înăscută*". În acest sens, toate rolurile sau caracteristicile diferite pot fi văzute ca identități parțiale. Din punct de vedere practic, identitatea noastră este suma caracteristicilor noastre, inclusiv locul nostru de naștere și ziua de naștere, școlile la care am participat, dimensiunea pantofului, limba, etnia, religia, sexul, clasa socială, generația și așa mai departe. Unele dintre aceste caracteristici nu se schimbă niciodată, cum ar fi ziua noastră de naștere și unele schimbări în timp, cum ar fi vârsta noastră sau culoarea părului. În cuvinte simple, identitatea noastră este că suntem ceea ce suntem și ceea ce facem.

⁸ Camenisch, J., S. Fischer-Hübner & K. Rannenberg (2011). *Privacy and Identity Management for Life*. Springer Science & Business Media.

⁹ <http://www.rogerclarke.com/DV/DigPersona.html#Prof>

Diferitele tipuri de relații implică diferite tipuri de informații care constituie identitatea persoanei. Prin urmare, un singur individ este alcătuit din caracterizări diferite legate de diferitele contexte în care operează. Potrivit lui Goffman (1959), diferite contexte impun reguli diferite asupra comportamentului și oamenii joacă roluri diferite (ca într-o piesă de teatru) în diferite contexte. De asemenea, ei prezintă fețe diferite de la sine. Astfel, putem spune că indivizii oferă performanțe diferite în viața de zi cu zi.

Figura 3 O identitate compusă din mai multe identități diferite [sursa: Primelife project D1.3.1].

Identitatea online este valoroasă

Identitatea noastră are valoare, la fel ca fiecare dintre identitățile noastre parțiale online. Identitatea noastră este valoroasă nu numai pentru noi, ci și pentru alții:

1. Este de valoare pentru individ, pentru că identitatea lui îl reflectă și îi dă acces la resursele pe care și le dorește.
2. În al doilea rând, este importantă pentru furnizorul de servicii care se bazează pe identitatea noastră așa cum apare ea, de exemplu banca sau un site de socializare, cum ar fi Facebook. Ei sunt deținătorii resurselor pe care le dorim. Identitatea noastră este un bun de afaceri pentru aceste entități.
3. În cele din urmă, identitatea noastră este de valoare pentru hoți și pentru alți utilizatori ilegali ai identității noastre, care doresc să acceseze resursele pe care nu au dreptul. Pe măsură ce crește identitatea noastră parțială, informațiile devin mai atractive pentru hoți. Furtul de identitate, în general, este pierderea controlului asupra uneia sau mai multor identități parțiale. Dat fiind faptul că

orice identitate parțială online poate conține date private, este important să le gestionăm și să le protejăm în mod corespunzător.

Profiling

Profilarea se referă la utilizarea "recunoașterii sofisticate a modelului", a identificatorilor menționați mai sus, de către guverne și întreprinderi, care utilizează această tehnică pentru a izola informații semnificative din cantități masive de date despre indivizi sau grupuri de persoane, de exemplu în scopul unei publicități direcționate și a serviciilor personalizate în cazul afacerilor, iar la poliție, prevenirea și detectarea criminalității, combaterea terorismului și supravegherea în cazul guvernelor. Profilarea se bazează pe ideea că seturi mari de date colectate aleatoriu despre indivizi și grupuri de oameni pot genera corelații interesante, surprinzătoare și semnificative pe care le pot detecta mașinile, cu puterile lor vaste de calcul, în timp ce noi, ca oameni, nu putem.

După cum sugerează și numele, profilarea poate conduce la crearea de profiluri extinse, în care sunt acumulate, stocate și utilizate informații despre indivizi sau grupuri de indivizi în scopurile menționate mai sus.

Riscurile de profilare

Multe dintre riscurile pe care le prezintă Internetul pot fi atenuate dacă, mai ales, tinerii încearcă în mod proactiv să-și păstreze viața online privată. În acest sens, este necesar ca aceștia să fie mai conștienți de consecințele dezvăluirii informațiilor. Din nefericire, mulți tineri nu recunosc cu ușurință situațiile în care dezvăluirea informațiilor i-ar putea pune în pericol.

Având în vedere complexitatea datelor în sine, combinată cu complexitatea modelelor comportamentului uman, una dintre preocupările legate de profilare este apariția "false positives" (Rubinstein, 2008): software-ul găsește corelații în datele care sunt considerate semnificative, când, de fapt, corelația este accidentală și aleatorie.

Mai mult, una dintre cele mai serioase preocupări legate de profilare este opacitatea care o înconjoară. Este adesea neclar pentru utilizatorii de internet când, unde și în ce scop sunt profilați. De asemenea, este neclar utilizatorilor în care cazuri deciziile se bazează pe procese de profilare sau cum acest lucru poate fi posibil.

Aceste profiluri pot fi astfel folosite pentru a viza indivizii - atât cei în vârstă cât și copiii! - pentru oferte comerciale, fără ca acești indivizi să știe că profilele lor sunt urmărite și că reacțiile lor online au urmări serioase.

Multe jocuri online pentru copii, de exemplu, abundă cu recomandări de produse, reclame subtile (sau nu atât de subtile) făcute pe baza acțiunilor din cadrul jocului sau chiar în afara acestuia, de exemplu, atunci când copiii și-au creat profilul pentru un joc, în platforme social-media, cum ar fi Facebook. Deoarece astfel de recomandări pot fi personalizate, pe baza profilării, seducția de a cumpăra produsele oferite poate fi mult mai mare pentru acești copii. Acest lucru poate atrage copiii în lumea comerțului, uneori de la vârste foarte mici, unde obiectivul este de a vinde cât mai multe produse posibil, iar copiii înșiși nu sunt conștienți de acest lucru.

Web tracking-ul

În această secțiune vom explica ce este urmărirea web pentru a obține o mai bună cunoaștere a tipurilor sale. Urmărirea pe web este activitatea (și capacitatea) unui site web (folosind instrumente software speciale) de a păstra filele vizitatorilor site-ului web.

Există multe modalități prin care companiile pot urmări comportamentul de navigare pe site-uri web. Acestea includ:

Fișiere cookie: acestea sunt bucăți mici de text care sunt descărcate în browserul nostru pe măsură ce navigăm pe web. Scopul lor este de a aduce biți de informații utile despre interacțiunea noastră cu site-ul web care le descarcă. Contrar unei convingeri comune, cookie-urile nu conțin programe software, deci nu pot instala nimic pe un computer. În general, cookie-urile nu conțin informații care să identifice o persoană. De obicei, ele conțin un șir de text sau un "identificator unic". Aceasta se comportă ca o etichetă. Atunci când un site web vede șirul de text pe care îl stabilește într-un modul cookie, știe că browserul este unul pe care l-a văzut înainte. Cookie-urile care par să provoace cele mai multe controverse sunt pentru gestionarea publicității pe care o vedem pe un site Web. Acest modul cookie poate înregistra când și unde am văzut un anunț, unde în lume am fost când s-a întâmplat și dacă am făcut clic pe el. Cookie-ul va trimite aceste informații către proprietarul modulelor cookie, care înregistrează aceste date și le folosește pentru a ne asigura că nu vedem același anunț de prea multe ori.

Flash cookie-uri: cunoscute și ca "obiecte partajate local" sunt fragmente de informații pe care Adobe Flash le-ar putea stoca pe computerul nostru. Acest lucru este conceput pentru a salva date cum ar fi preferințele de volum video sau, probabil, scorurile noastre într-un joc online.

Server logs: atunci când încercăm o pagină pe un site web, facem o cerere pe serverul respectivului site. Acest server va loga tipul de solicitare care a fost făcut și va stoca informații cum ar fi: adresa IP (care va permite proprietarilor site-ului să deducă locația), data și ora în care browserul a încărcat pagina, ce pagină a fost încărcată și ce site sau pagina a browserului a fost pornită înainte de a ajunge la acea pagină (referrer). Programele de logare ale serverului formează baza pentru analiza web și pot fi văzute doar de proprietarii site-ului.

Semnalizatoare Web: acestea sunt obiecte mici încorporate într-o pagină web, dar nu sunt vizibile. Ele pot fi, de asemenea, cunoscute sub numele de "tag-uri", "bug-uri de urmărire", "trackere pixeli" sau "pixeli gif". Acest lucru este foarte util pentru companiile care doresc să învețe dacă cititorii își deschid e-mailurile pe care le trimit. Când se încarcă becul web, companiile pot spune cine a deschis e-mailul și când. Adesea, agenții de publicitate vor încorpora semnalele web în anunțurile lor pentru a obține o idee despre cât de des apare un anunț.

Ce se colectează prin urmărirea web și de ce?

Dispozitivele de urmărire colectează informații despre site-urile web pe care le vizităm, precum și informații despre dispozitivele noastre.

Un tracker ar putea fi acolo pentru a oferi proprietarului site-ului o perspectivă asupra traficului site-ului său web, dar restul aparțin unor companii al căror scop principal este de a construi un profil al cine suntem: ce vârstă avem, unde trăim, ce citim și ce ne interesează. Aceste informații pot fi apoi ambalate și vândute altora: agențiilor de publicitate, altor companii sau guvernelor.

Tracker-ii nu sunt legați de site-ul pe care îl vizităm. Numiți "brokeri de date", aceștia au tendința de a avea nume pe piață, cum ar fi DoubleClick, ComScore și cXense (deși DoubleClick este proprietatea Google). Întreaga lor afacere se bazează pe vânzarea de "date despre clienți". Acestea sunt, de asemenea, însoțite de companii mai cunoscute. Unele dintre acestea sunt chiar vizibile: de exemplu, butonul roșu Google G+, este un tracker; degetul mare al lui Facebook este un tracker; și pasărea albastră a lui Twitter este, de asemenea, un tracker.

Tracker de localizare

Urmărirea locației oferă o imagine foarte detaliată despre cine suntem, unde mergem și cu cine ne petrecem timpul. Vedeți modul în care locația noastră este urmărită prin telefonul nostru, conexiunile Wi-Fi, site-urile web pe care le vizităm și platformele sociale și furnizorii de e-mail pe care îi folosim.

Dispozitivele noastre - computere, telefoane mobile și tablete - ne spun mereu altora unde suntem. Telefonul nostru mobil în special este un dispozitiv de urmărire foarte eficient: unde mergem, înregistrându-ne locația tot timpul - chiar și atunci când nu suntem conectați la internet.

Informațiile despre locație colectate de-a lungul timpului pot spune o poveste surprinzător de plină de informații despre cine suntem și cum arată viața noastră. Adăugați adrese, tweets, fotografii și / sau înregistrările telefonului accesibile publicului, iar povestea devine cu adevărat detaliată.

Datele de locație pot fi, de asemenea, folosite pentru a identifica relațiile noastre cu ceilalți. Dacă noi și o altă persoană, sau alți oameni, suntem în același loc în anumite momente ale zilei, este posibil să deducem ce relații avem cu acești oameni - dacă, de exemplu, ei sunt colegi, iubiți, colegi de cameră sau membrii familiei. Acest tip de imagine detaliată poate fi valoroasă pentru toate tipurile de persoane și organizații. Pe de o parte, acesta poate fi vândut de companii pentru a face bani; pe de altă parte, poate fi folosit pentru a prezice unde vom fi la un moment dat în viitor.

Dacă avem activată locația pe telefon, vor apărea și informații ce vor fi încorporate în imagine (adică datele imaginii vor include locația - de unde am făcut fotografia). Când trimitem sau încărcăm aceste imagini, putem împărtăși datele despre locație, fără să ne gândim la ele. Majoritatea furnizorilor de servicii de socializare extrag datele de localizare atunci când încărcăm imaginea, însă există încă multe modalități prin care datele de localizare pot fi agregate din imaginile pe care le împărtășim.

Recomandări:

Recomandări privind confidențialitatea datelor

Regulile UE privind protecția datelor, cunoscute și sub numele de Regulamentul general al UE privind protecția datelor (GDPR), descriu situații diferite în care o companie sau o organizație are permisiunea de a colecta sau reutiliza informațiile dvs. personale¹⁰:

1. Când este permisă prelucrarea datelor?

O companie sau o organizație are permisiunea de a colecta sau reutiliza informațiile dvs. personale:

- Atunci când au un contract cu dvs. - de exemplu, un contract de furnizare de bunuri sau servicii (adică când cumpărați ceva online) sau un contract de angajat
- Atunci când îndeplinesc o obligație legală - de exemplu, atunci când prelucrarea datelor dvs. este o cerință legală, de exemplu atunci când angajatorul dvs. oferă informații despre salariul dvs. lunar către autoritatea de securitate socială, astfel încât să aveți asigurări sociale
- Atunci când prelucrarea datelor este în interesul vostru - de exemplu, atunci când acest lucru vă poate proteja viața
- Când trebuie să îndepliniți o sarcină publică - în special în ceea ce privește sarcinile administrațiilor publice, cum ar fi școlile, spitalele și municipalitățile
- Când există interese legitime - de exemplu, dacă banca dvs. utilizează datele dvs. personale pentru a verifica dacă sunteți eligibil pentru un cont de economii cu o rată a dobânzii mai mare.

2. Acordul pentru prelucrarea datelor - consimțământul

Atunci când o companie sau o organizație vă cere consimțământul, trebuie să faceți o acțiune clară care să fie de acord cu aceasta, de exemplu prin semnarea unui formular de consimțământ sau prin selectarea dintr-o opțiune clară da / nu pe o pagină Web.

Nu este suficient să renunțați, de exemplu, prin bifarea unei casete care să spună că nu doriți să primiți e-mailuri de marketing. Trebuie să vă înscrieți și să fiți de acord ca datele dvs. personale să fie stocate și / sau reutilizate în acest scop.

De asemenea, trebuie să vi se ofere următoarele informații înainte de a vă decide să vă înscrieți:

- informații despre compania / organizația care vă va procesa datele, inclusiv despre acestea datele de contact și datele de contact ale responsabilului cu protecția datelor (DPO), dacă există una, motivul pentru care compania / organizația va utiliza datele dvs. personale, cât timp intenționează să păstreze datele dvs. personale, detalii despre orice altă companie sau organizație care vă va primi datele dvs. personale, informații privind drepturile dvs. de protecție a datelor (acces, corectare, ștergere, plângere, retragerea consimțământului). Toate aceste informații ar trebui prezentate în mod clar și ușor de înțeles.

3. Reguli specifice pentru copii

Dacă copiii dvs. doresc să utilizeze servicii online, cum ar fi mass-media socială, descărcarea de muzică sau jocuri, adesea vor avea nevoie de aprobare de la dvs., ca părinte sau tutore legal, deoarece aceste servicii utilizează datele personale ale copilului. Copilul dvs. nu va mai avea nevoie de consimțământul părinților după ce au împlinit vârsta de 16 ani (în anumite

¹⁰ https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/internet-telecoms/data-protection-online-privacy/index_en.htm

țări ale UE această limită de vârstă poate fi 13). Controalele pentru verificarea consimțământului părinților trebuie să fie eficiente, de exemplu, utilizând un mesaj de verificare trimis la adresa de e-mail a unui părinte. Consultați modulul 1 pentru legislația specifică din țările partenerilor.

Accesați datele dvs. personale.

Puteți solicita accesul la datele personale pe care le deține o companie sau o organizație despre dvs. și aveți dreptul să obțineți gratuit o copie a datelor într-un format accesibil. Ei ar trebui să vă răspundă în termen de o lună și trebuie să vă dea o copie a datelor dumneavoastră personale și orice informații relevante despre modul în care datele au fost utilizate sau sunt utilizate.

4. Ștergerea datelor dvs. personale (dreptul de a fi uitat)

Dacă datele dvs. personale nu mai sunt necesare sau sunt folosite ilegal, puteți cere ca datele dvs. să fie șterse. Acest lucru este cunoscut ca "dreptul de a fi uitat".

Aceste reguli se aplică și motoarelor de căutare, cum ar fi Google, deoarece sunt, de asemenea, considerate a fi controlori de date. Puteți solicita ca link-urile către paginile web, inclusiv numele dvs., să fie eliminate din rezultatele motorului de căutare, dacă informațiile sunt inexacte, inadecvate, irelevante sau excesive.

Dacă o companie v-a făcut datele personale disponibile online și le cereți să fie șterse, compania trebuie, de asemenea, să informeze orice alte site-uri unde au fost partajate că le-ați solicitat ca datele dvs. și legăturile acestora să fie șterse.

Pentru a proteja alte drepturi, precum libertatea de exprimare, este posibil ca unele date să nu fie șterse automat. De exemplu, declarațiile controversate făcute de oameni în ochii publicului, nu pot fi șterse dacă interesul public este cel mai bine servit prin păstrarea lor online.

Sfaturi Practice

Cum să ne protejăm identitatea online?

Deși nu putem controla tot ceea ce este cunoscut despre noi online, există pași pe care îi putem lua pentru a înțelege mai bine identitatea noastră online și pentru a fi împuterniciți să împărtășim ceea ce dorim, când vrem. Această secțiune vizează să ne ajute să gestionăm mai bine identitatea noastră online.

Acestea sunt câteva sfaturi practice care ne ajută să evităm divulgarea unor informații personale sensibile către persoane sau entități care intenționează să ne exploateze.

1. **Adăugați plug-in-uri în browserul web:** plug-in-urile au capacitatea de a verifica site-urile Web și de a ne avertiza către cele despre care se știe că sunt rău intenționate.
2. **Protejarea parolei:**
 - ❖ Dacă o parolă este ușor de ghicit, atunci este ușor să fie ghicită. Selectați parolele pe care vi le puteți aminti cu ușurință, dar nu ușor pentru alte persoane să le ghicească. Fiți deosebit de atenți să alegeți parole diferite, greu de ghicit pentru fiecare dintre site-urile care sunt deosebit de importante pentru noi, cum ar fi serviciile financiare online.
 - ❖ Evitați utilizarea aceleiași parole pentru mai multe site-uri web, deoarece dacă un site web este compromis, acreditările noastre furate nu pot fi utilizate pe alte site-uri. Dacă doriți să selectați parole care sunt legate de a le face ușor de memorat, încercați să personalizați

parola pentru fiecare site prin adăugarea câtorva caractere (cum ar fi numele site-ului). Acest lucru nu va păcăli un atacator dedicat, dar va păstra pe cineva care încearcă parola noastră pe alte site-uri web. Principiul cheie aici este acela de a menține lucrurile practice, protejând în același timp cele mai probabile atacuri.

- ✓ **Utilizați autentificarea cu doi factori:** dacă banca noastră sau alți furnizori de servicii importanți oferă acest lucru, cu excepția cazului în care banca noastră este de acord să-și asume toată răspunderea în cazul în care parola noastră este compromisă. Restabilirea parolelor are rolul de a ne ajuta atunci când am pierdut o parolă (sau am fost blocată). Fiecare site are o tehnică ușor diferită pentru resetarea unei parole. Iată pașii cei mai frecvenți care sunt urmăriți pentru resetarea parolelor.

- ✓ **La resetarea parolei,** suntem rugați să răspundem la unele întrebări personale de "securitate" pe care le-am răspuns anterior. Este posibil să primim un e-mail cu un link care să permită resetarea sau o nouă parolă să ne poată fi trimisă prin e-mail. Pentru site-urile care utilizează întrebări de securitate pentru a valida identitatea noastră, utilizați informații factuale (ceea ce face ușor de reținut) în moduri greu de ghicit. De exemplu, dacă întrebarea cere numele primei școli la care am fost sau numele primei străzi pe care am trăit, a doua școală la care am fost sau la a doua stradă pe care am trăit. În acest fel, chiar și cineva care știe multe despre noi va avea probleme să răspundă la întrebări. De asemenea, amintiți-vă că nu trebuie să răspundem "logic", atâta timp cât ne înțeleg și ne amintim. De exemplu, dacă întrebarea de securitate întreabă "Care este culoarea noastră preferată", nu există nimic care să ne împiedice să oferim răspunsul "trei" sau "ochii Monicai" și va fi mult mai greu pentru un atacator să ghicească.

- ✓ **Protecția prin e-mail:** Iată câteva sfaturi pe care le putem adopta pentru a vă proteja e-mailul, ceea ce ne ajută să protejăm identitatea noastră online.

- ❖ **Selectați adresele de e-mail cu înțelepciune.**

- ❖ **Selectați adrese de e-mail diferite** pentru fiecare dintre personajele noastre multiple online: Când avem mai multe persoane personale online, cum ar fi profesionist, personal și academic, selectați o altă adresă de e-mail pentru fiecare dintre ele. Alegerea cu grijă a persoanei potrivite atunci când cineva solicită adresa noastră de e-mail poate preveni problemele mai târziu. De exemplu, e-mailul de serviciu sau de școală poate să nu fie foarte privat dacă compania sau instituția revendică dreptul de a citi sau de a arhiva e-mailuri pe serverele lor.

- ❖ **Utilizați autentificarea cu 2 factori** ori de câte ori este disponibilă. Acesta combină diferite tehnici de autentificare pentru a face mai dificil pentru un atacator să compromită întregul proces de autentificare. De exemplu, poate combina "ceva ce știm" (ca o parolă) și "ceva ce avem" (cum ar fi un telefon - ceea ce înseamnă că procesul de autentificare poate utiliza două metode de comunicare separate). Acest tip de autentificare cu 2 factori ar funcționa după cum urmează: vom introduce mai întâi parola noastră. Un al doilea cod este apoi trimis la telefonul nostru. Abia după ce intrăm în cont, avem acces la contul nostru. Pentru a submina procesul de autentificare, un atacator trebuie să cunoască nu numai parola noastră, ci și să intercepteze un mesaj separat trimis în telefon în timp real.

Site-ul Online Trust Alliance de la <https://otalliance.org/> conține o listă de resurse pentru a ne ajuta să aflăm mai multe despre tehnologiile care pot ajuta la protejarea identității noastre pe

Internet.

Cum suntem urmăriți pe Internet

Pentru a ne vedea cine ne urmărește, putem folosi:

- ❖ **Lightbeam:** Lightbeam este un add-on pentru Firefox, care arată ce terțe părți sunt prezente când vizităm un site web. Dacă vom merge la un nou site web, Lightbeam ne va arăta nu doar ce părți terțe sunt active pe acest site, dar care terțe părți ne-au văzut pe ambele site-uri; și așa mai departe pe măsură ce vizităm mai multe site-uri web.

Putem să instalăm prin meniul principal al Firefox sau să mergem la Lightbeam -> add to Firefox. Pentru a porni, faceți click pe pictograma Lightbeam din partea de sus a browserului nostru -> navigați pe internet pentru o perioadă de timp -> verificați vizualizarea.

- ❖ **Trackografie (proiect tehnic tactic):** Site-urile de știri reprezintă o sursă importantă de informații despre noi. Ce ziar citim și care articole pot spune multe despre opiniile noastre politice, despre interesele generale și chiar despre lucruri precum sexualitatea noastră sau afilierea noastră religioasă. Trackografia ne permite să vedem cine ne urmărește atunci când citim știrile online - printre altele, cum ar fi țările în care datele noastre călătorească pe parcurs. Du-te la Trackografie -> selectați țara noastră -> selectați mass-media pe care o citim -> vedeți câte companii citesc peste umărul nostru. Dacă faceți clic pe o anumită companie, putem afla mai multe despre politica de confidențialitate.

Cum să ne protejăm de urmărirea web?

Pentru a avea mai mult control asupra datelor noastre, putem lua următorii pași: Modificați setările pentru a vă îmbunătăți confidențialitatea pe măsură ce răsfoim internetul și folosim medii sociale

- **Firefox:** <https://myshadow.org/how-to-increase-our-privacy-on-firefox>
- **Chrome:** <https://myshadow.org/how-to-increase-our-privacy-on-chrome>
- **Twitter:** <https://myshadow.org/how-to-increase-our-privacy-on-twitter>

Instalați programe de completare / extensii pentru a bloca trackerele.

Există câteva bucăți de software foarte eficiente pe care le putem instala pentru a bloca trackerele, pentru a cripta conexiunile site-ului nostru sau pentru a opri difuzarea anunțurilor de la spionare - toate acestea pot aduce o mare importanță vieții private. Este adesea o idee bună să utilizați mai multe instrumente pentru a aborda aceleași probleme de confidențialitate.

Fiecare instrument utilizează o tehnică diferită pentru a bloca trackerele, iar altele pot afecta experiența noastră de navigare. Cea mai bună abordare este să le încercați și să găsiți mixul care funcționează pentru noi.

- **Privacy Badger:** [Install Privacy Badger from website](#) (Firefox, Chrome)
- **Adblock Plus:** [Install Adblock Plus from website](#) (Firefox, Chrome, Opera, IE, Safari, și altele)

- **Disconnect:** [Install from the Disconnect website](#)
- **HTTPS Everywhere:** [Install HTTPS Everywhere from website](#) (Firefox, Chrome, Opera)
- **NoScript:** [Install NoScript from website](#) (Firefox)

Cele mai bune practici

SAFER INTERNET CENTRES - CENTRE DE INTERNET MAI SIGURE au dezvoltat diferite resurse educaționale menite să ajute profesorii, părinții și îngrijitorii, copiii și tinerii să descopere informații online în condiții de siguranță. Puteți accesa toate aceste resurse într-un singur loc, prin intermediul acestei [galerii de resurse/resource gallery](#).

ZIUA INTERNETULUI MAI SIGUR: Ziua Internetului mai sigur (**SAFER INTERNET DAY /SID**) a avut loc în data de 6 februarie 2018, cu tema "Creați, conectați și împărtășiți respectul: un internet mai bun începe cu tine". Puteți găsi o galerie de resurse - din întreaga rețea Insafe a Centrelor de Internet Mai sigur - pentru a vă ajuta în școala dvs. să promovați un internet mai sigur și mai bun pe tot parcursul anului. Căutați după cuvânt cheie sau limbă, pentru a găsi resurse necesare, [here](#).

Modulul 4: Lucrul cu tinerii

"Fii tu însuși - găsește-ți propria cale. Cunoașteți-vă înainte de a vă cunoaște copiii. Realizați ceea ce sunteți capabil (...). Sunteți singurul copil pe care trebuie să-l întâlniți, educați și educați în primul rând."

Un astfel de sfat a fost oferit educatorilor de către profesorul polonez Janusz Korczak. Se aplică educatorilor pentru copii, dar îl putem conecta și la profesorii de tineret. Cunoașterea, lucrul cu propriile noastre slăbiciuni, dezvoltarea punctelor forte și, mai presus de toate, autenticitatea în contact cu oamenii, determină o muncă eficientă cu tinerii. Activitatea de tineret diferă de lucrul cu copiii sau cu adulții. Este legată de confruntarea constantă cu rebeliunea adolescentă, cu emoții puternice, cu o mare absorbție a minții tinere. Dacă un lucrător de tineret reușește să câștige încrederea tinerilor și să-i încurajeze să lucreze împreună, el poate face multe pentru sine, pentru elevii săi și pentru întreaga comunitate.

O scurtă descriere a tineretului ca grup social

Când vorbim despre formarea tinerilor, ne gândim la transmiterea unor cunoștințe și la dezvoltarea unor abilități tinerilor. Cercetătorii nu sunt de acord cu definiția tineretului și a tinereții, sau chiar cu o vârstă care ar putea fi determinantă pentru calificarea unei anumite persoane de a fi în categoria tineretului. De regulă, categoria adolescenților include persoane cu vârsta cuprinsă între 11 și 21 de ani, deși limita superioară este adesea mutată până la vârsta de 30 de ani. Cu toate acestea, criteriul biologic al vârstei nu este suficient pentru a defini tinerii. Cercetătorii care se ocupă de problemele de tineret subliniază caracterul tranzitoriu al acestei perioade de viață. Ea servește la adoptarea anumitor roluri de viață și la dobândirea de abilități de implementare a acestora. În același timp, este un timp foarte turbulent când un individ se luptă cu maturizarea biologică și cu căutarea identității. Acest lucru este asociat cu o confuzie și cu anxietate. Tinerii se grupează în jurul unor idei sau doctrine, sunt predispuși la îndochinarea și testarea diferitelor ideologii. În rândul adulților, ei caută ghidare, însă resping autoritățile. Perioada de tineret este timpul conflictelor interne și externe.

Tinerii își construiesc viziunea asupra lumii, selectează standardele și valorile pe care le doresc în viața lor, independent de familie; își dobândesc abilități sociale. În ciuda numeroaselor trăsături comune, tinerii sunt o categorie eterogenă. Diferențele apar din contextul social și cultural în care sunt încorporați tinerii, precum și din caracteristicile individuale.

Reguli de lucru cu tinerii

O serie de dificultăți pot fi întâmpinate în lucrul cu tinerii, inclusiv rezistența la implicare, lipsa de încredere. Aceste dificultăți pot fi combătute prin aplicarea mai multor principii:

- Ascultați vocea tinerilor, tratați-i ca parteneri egali.
- Includeți tinerii în toate etapele muncii comune, de la planificare, implementare, evaluare.
- Utilizați o limbă pe care toată lumea o poate înțelege.
- Organizați întâlniri în locuri de tineri prietenoși și bine cunoscuți, de exemplu în centre culturale.

- Creați o atmosferă de respect reciproc și prietenie și, mai presus de toate, asigurați-vă că toată lumea se simte în siguranță.

Tinerii sunt mult mai dispuși să se angajeze în activități care îi provoacă curiozitatea, stârnesc interesele lor, încurajează activitatea fizică, sunt bogate în diverși stimuli externi, cum ar fi prezentări colorate, ilustrații, picturi, mirosuri, sunete/ muzică. De asemenea, este important să se definească în mod clar scopul pentru care tinerii ar fi implicați. Acest obiectiv trebuie să fie în concordanță cu nevoile și valorile participanților, altfel grupul nu va dori să ia măsuri.

Motivația internă

Lucrul cu tinerii ar trebui să se bazeze pe stimularea motivației interne, care este o forță care determină oamenii să acționeze în ciuda lipsei de recompense externe. Vorbim despre motivația internă când facem ceva, pentru că ne face fericiți, ne dă un sentiment de satisfacție și ne permite să ne dezvoltăm într-un domeniu care este important pentru noi. Activitatea desfășurată este o răsplată în sine. Acest tip de motivație favorizează angajamentul și creativitatea, motiv pentru care merită să se dezvolte în rândul tinerilor.

Factori care măresc motivația internă:

- **Curiozitate** - tinerii sunt mai dornici să învețe ceea ce este interesant pentru ei.
- **Sentimentul de influență** - tinerii sunt mai dispuși să se implice dacă au posibilitatea de a alege și de a avea o influență reală asupra a ceea ce se întâmplă cu ei.
- **Recunoaștere** - lauda folosită cu înțelepciune are ca efect întărirea motivației interne, dar prea adesea are efectul opus.
- **Cooperare** - tinerii cooperează voluntar unul cu celălalt, se inspiră reciproc și se încurajează să acționeze.
- **Concurență** - dorința de a compara rezultatele cu rezultatele altora poate fi o sursă de motivație internă. Cu toate acestea, dacă discrepanțele dintre rezultate sunt foarte mari, motivația scade.
- **Provocări** - definirea clară a scopului și capacitatea de a urmări nivelul implementării sale favorizează dezvoltarea motivației interne. Scopul ar trebui să fie realizabil, dar care necesită eforturi și, mai presus de toate, ar trebui **să fie în concordanță cu valorile și aspirațiile unei persoane.**
- **Plăcerea** - dacă orice activitate ne face plăcere, nu numai că o luăm mai bine, ci și ne amintim de ea.

Cel mai important element al învățării tinerilor este experiența. Tinerii ar trebui, dacă este posibil, să-și folosească propriile cunoștințe și abilități pentru a învăța despre necunoscut și pentru a dobândi noi obiceiuri. Cu toate acestea, dacă cunoștințele și aptitudinile existente sunt insuficiente, profesorul sau formatorul acționează ca expert și dă cunoștințele deja testate. Tinerii ar trebui, totuși, să aibă posibilitatea de testa informațiile într-o sarcină practică.

Învățarea prin cooperare

Învățarea bazată pe cooperarea în grup este o metodă eficientă, susține învățarea într-o atmosferă de respect reciproc și prietenie. Cu toate acestea, merită să combinați participanții la ateliere, în grupuri într-un mod atent. Trebuie reamintit faptul că rezultate mai bune aduce o muncă într-un grup divers. În mod optim, grupurile ar trebui să fie formate din patru persoane, astfel încât, în timpul unei sarcini date, să poată merge la lucru în perechi, după un timp, să se întoarcă la discuția cu

întregul grup. Dacă specificul sarcinii o permite, merită solicitat participanților să atribuie roluri (de exemplu, o persoană care face note, o persoană responsabilă de materiale, un paznic etc.), astfel încât nimeni să nu rămână pasiv. Exercițiile pot fi de asemenea împărțite în faze și să ghideze implementarea (de exemplu, etapa I - discuții și brainstorming, etapa a II-a - traducerea problemelor discutate în obiective și activități, etapa III - prezentarea rezultatelor).

Planificarea formării pentru tineri

Diagnostic

Un element foarte important al muncii de planificare cu tinerii este recunoașterea nevoilor de formare. Dacă nu le cunoaștem, nu vom ști dacă programul, instrumentele și tehnicile pe care le planificăm vor fi adecvate și eficiente. Pentru a crea un bun diagnostic al nevoilor tinerilor, ar trebui să fie implicați ca parteneri: școlile, instituțiile locale, administrațiile locale, precum și familiile tinerilor. Privind nevoile tinerilor din diferite perspective, vom avea șanse mai mari de a recunoaște cu adevărat problemele reale. Nu este suficient să întrebați ce doresc tinerii. Trebuie să explorezi subiectul și să cauți cauzele ascunse ale stării existente. Metoda "5 - De ce" poate fi utilizată în acest scop. Primul element al acestei metode este de a strânge cât mai multe informații despre o anumită problemă. Exemple de întrebări pe care le putem căuta răspunsuri:

- Care este situația? Ce se întâmplă?
- De când arată așa? S-a schimbat ceva? A fost vreodată diferită?
- Care este amploarea problemei? Câți oameni sunt îngrijorați?
- Care vor fi consecințele dacă nu se va schimba nimic?

Apoi determină cine ne poate ajuta să căutăm cauza problemei. Puteți folosi metoda brainstorming în acest scop. Odată ce știi cum arată problema și cine să-ți întrebi cauzele, poți trece la etapa potrivită a metodei "5 Why", adică să întrebi "Cei 5 - De ce?". Pentru a cunoaște cauza reală a problemei, întrebarea "de ce" ar trebui să fie întrebată în medie de 5 ori, de ex.

Problema: Tineretul nu participă la activitățile instituțiilor culturale locale

1. De ce tinerii nu participă la activitățile instituțiilor culturale locale?
Pentru că nu vor.
2. De ce tinerii nu sunt dispuși să participe la activitățile instituțiilor culturale locale?
Deoarece preferă să-și petreacă timpul acasă în fața calculatorului.
3. De ce adolescenții preferă să petreacă timp în fața calculatorului?
Pentru că le este frică să construiască relații în lumea reală.
4. De ce adolescenții se tem de a construi relații în lumea reală?
Pentru că ei evaluează oportunitățile sociale scăzute.
5. De ce tinerii evaluează oportunitățile sociale scăzute?
Pentru că rareori au ocazia să-și pregătească abilitățile sociale.

În cazul de mai sus, soluția ar putea fi implicarea tinerilor în activități care să permită dezvoltarea abilităților interpersonale, inițial în grupuri mici. Un principiu important în diagnosticarea nevoilor este evitarea simplei categorizări. În cazul de mai

sus, divizarea tinerilor activi și inactivi este pe primul loc, dar tinerii inactivi în unele zone sunt dispuși să ia inițiativa și vinovați. După ce a pus mai multe întrebări, o astfel de divizare poate fi înșelătoare. Atunci când diagnosticăm nevoile tinerilor, merită să folosim metode de diagnostic atractive și interesante, care vor necesita participarea subiecților, nu doar răspunsurile lor la întrebări. Astfel de metode pot fi mersul pe jos, cartografiere, joc pe teren, ateliere de lucru. Atractive sunt cursurile care pot fi un stimulent pentru tineri să participe la formări. Diagnosticul trebuie completat cu un raport care ar trebui să fie scurt, ușor de înțeles pentru toată lumea, atractiv și disponibil pentru cei interesați.

Partea inițială a antrenamentului

Odată ce au fost diagnosticate nevoile tinerilor, este necesar să se formuleze obiectivele acestor activități. Tinerii sunt mai dispuși să se implice, să se cunoască reciproc, atunci când sunt planificate acțiunile. Pe această bază, se stabilesc clasele, timpul formării și locul. Clasele de formare ar trebui să permită activități de interacțiune, tinerii să se cunoască reciproc și să construiască o atmosferă de încredere și bunățate. Acest lucru poate fi posibil prin de jocuri de integrare și așa-numitele spargeri de gheață. Aceste jocuri permit participanților și lucrătorilor de tineret să învețe ceva despre ei înșiși, să își depășească timiditatea și să încurajeze cooperarea. În partea inițială a formării, e necesar să se determine scopul și structura clasei. Un element important al cursului este definirea regulilor pe care toți participanții și liderii le vor urma. Regulile grupului vor ajuta la evitarea situațiilor jenante în sala de training. Deoarece tinerii doresc să decidă pentru ei înșiși și să influențeze ceea ce se întâmplă în jurul lor, este mai bine să renunțăm la impunerea autoritară a unor principii care vor fi respectate și le vor stabili împreună. Profesorul poate încuraja participanții să prezinte propuneri, să adreseze întrebări de orientare sau să organizeze discuții. Regulile stabilite în grup, pentru toți participanții, ar trebui să fie alese de comun acord, printr-un contract. Contractul scris trebuie lăsat într-un loc vizibil și trebuie să rămână până la terminarea instruirii. În situațiile dificile, formatorul poate face referire la regulile stabilite. Contractul poate fi actualizat în fiecare etapă a formării - cu condiția ca toate aceste modificări să fie acceptate de grup.

Partea bună a instruirii

Odată ce participanții și formatorul sunt familiarizați unul cu altul, scopul cursului este clar pentru toată lumea, se prezintă subiectele ce vor fi discutate, timpul de lucru, pauzele și contractul de formare, apoi se poate trece la formarea propriu-zisă. Atunci când se organizează un program de formare, trebuie să ținemi cont de modul în care tinerii învață și să le oferim o varietate de stimuli și activități.

NE ADUCEM AMINTE

10%	•ce citim
20%	•ce auzim
30%	•ce vedem
50%	•ceea ce auzim și vedem în același timp
70%	•ce spunem
90%	•ce spunem și facem

Modulele de formare sunt clar separate una de cealaltă. Oamenii își amintesc mai bine ceea ce este la început și la sfârșit - cele mai importante probleme ar trebui găsite în aceste locuri. Astfel, lectorii ar trebui să facă multe "început-uri" și "sfârșit-uri" prin pauze planificate. Este o idee bună să introduceți mișcarea, deoarece activitatea îmbunătățește funcționarea creierului. Dacă utilizați această metoda de curs, merită să faceți întreruperi/ pauze mici la fiecare 8-10 minute, poate fi o întrebare pentru participanți, o glumă sau un exercițiu de scurtă durată.

Sfârșitul instruirii și evaluării

Fiecare formare ar trebui să aibă sfârșit și un rezumat. Acestea servesc pentru a organiza cunoștințele transmise. La sfârșitul fiecărei secvențe de formare să se adune opinii ale participanților cu privire la satisfacția lor privind formarea finalizată. Totuși, nu vă opriți la evaluările subiective, deoarece nu spun dacă obiectivele de formare au fost atinse. Prin urmare, este necesar să se ia în considerare și alte forme de evaluare. Cea mai ușoară cale este de a testa cunoștințele, dar probabil că nici un adolescent nu preferă testele. O soluție mai bună este să se verifice dacă participanții pot folosi cunoștințele dobândite într-o sarcină practică. Puteți, de asemenea, să realizați interviuri individuale și de grup sau să invitați participanții la procesul educațional să participe la atelierele de evaluare. Fișele de evaluare ar trebui prezentate sub forma unui raport scris.

Referințe

- American Library Association. (2002). The Children's Internet Protection Act.
<http://www.ala.org/cipa/>
- Bell, Vicki and Denise de la Rue. n.d, Gender harassment on the Internet.
<http://www.gsu.edu/~lawppw/lawand.papers/harass.html>
- Belsey. (2006). Cyberbullying: An emerging threat to the “always on” generation. Available at
<http://www.cyberbullying.ca>
- Biegel, Stuart. (1996). Constitutional issues in cyberspace: Focus on 'community standards'. *Los Angeles Daily Journal*, February 22, <http://www.gseis.ucla.edu/iclp/feb96.html>
- Cyber-stalking.net. (2002). Statistics. <http://www.cyber-stalking.net/statistics.htm>
- Dixon, S., Craven, E., Hayley, C., Weber, S. (2017). Preventing and eliminating cyberviolence initiative: Needs assessment findings. Atwater Library and Computer Centre. Montreal, QC. Retrieved July 13,
- Egan, Jennifer. (2000) Out in cyberspace. *The New York Times Magazine*, December 10, 2000.
- Finkelhor, David, Kimberly Mitchell, and Janis Wolak. (2000). Online victimization: A report on the nation's youth. <http://www.missingkids.com/download/nc62.pdf>
- Herring, Susan C. 2001. Gender and power in online communication. *Center for Social Informatics Working Papers*. <http://www.slis.indiana.edu/csi/WP/WP01-05B.html>
- Kiesler, Sara, Jane Siegel and Timothy W. McGuire. (1984). Social psychological aspects of computer-mediated communication. *American Psychologist* 39: 1123-1134.
- Magid, Lawrence. (2000). When kids surf, think safety first. *San Jose Mercury News*, June 17.
- McRae, Shannon. (1996). Coming apart at the seams: Sex, text and the virtual body. In L. Cherny and E.R. Weise (eds.), *Wired_women*, 242-263. Seattle: Seal Press.
- Mc Guckin C, Cummins PK, Lewis CA. (2010). Cyberbullying among children in Northern Ireland: Data from the Kids Life and Times surveys. *Psychology, Society, & Education*.
- Mc Guckin, C. (2013). School bullying amongst school pupils in Northern Ireland: How many are involved, what are the health effects, and what are the issues for school management?
- Office for Internet Safety (2008) A Guide to Internet Safety for Children. Available at
<http://www.internetsafety.ie/website/ois/oisweb.nsf/page/286BBF5D3E55C002802574C10036C6CB>
- Office for Internet Safety (2012) Get With It – A guide to cyberbullying. Understanding and identifying cyberbullying to help protect your children. Available at
[http://www.internetsafety.ie/website/ois/oisweb.nsf/page/7C7F45450A4CDC2B80257514004B6B10/\\$file/GWIT_Cyberbullying_Dec12.pdf](http://www.internetsafety.ie/website/ois/oisweb.nsf/page/7C7F45450A4CDC2B80257514004B6B10/$file/GWIT_Cyberbullying_Dec12.pdf)
- Olweus, D. (1993). Oxford: Blackwell.
- Olweus, D. (1999). Sweden, i P.K. Smith mfl. (red.) The nature of school bullying. A cross-national perspective. Routledge: London.
- O' Moore, M. (2010). Dublin: Veritas. Understanding school bullying. A guide for parents and teachers
- O'Moore, M. og Kirkham, C. (2001). Self-esteem and its relationship to bullying behaviour, *Aggressive Behavior*
- O'Moore & P. Stevens (Eds.), *Bullying in Irish education: Perspectives in research and practice*. Cork, Ireland
- O'Moore, M. (2012). Cyber-bullying: the situation in Ireland. *Pastoral Care in Education*.

- Pfaffenberger, Brian. (1997). "If I want it its OK": Usenet and the (outer) limits of free speech. *The Information Society* 12.
- Purdy, N. & Mc Guckin, C. (2011). Disablist bullying: An investigation of student teachers' knowledge and confidence. Armagh, Northern Ireland: The Standing Conference on Teacher Education North and South (SCoTENS).
- Shim, Young Hee. 2002. Remarks at UNESCO Chair Symposium on Women's Rights, Cyber Rights. Seoul, South Korea, May 31, 2002.
- Smith PK, Morita Y, Junger-Tas J, Olweus D, Catalano R, Slee P. (Eds.) (1999). The nature of school bullying: A cross national perspective. London and New York: Routledge.
- Smith PK, Pepler DJ, Rigby K. (Eds.) (2004). Bullying in schools: How successful can interventions be? Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, P. K. & Steffgen, G. (Eds.) (2013). Cyberbullying, technology and coping. Oxfordshire: Psychology Press.
- Spertus, Ellen. (1996). Social and technical means for fighting on-line harassment.
<http://www.mit.edu/people/ellens/Gender/glc>
- Thomas, Karen. (2002). Girls know way around Net, parents. *USA Today*, February 13, 2002.
- Tokunaga, R.S. (2010). Following you home from school. A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behaviour*.
- Vandebosch, H. og Van Cleemput, K. (2009). Cyberbullying among youngsters. Profiles of bullies and victims.
- Vandebosch, H., Van Cleemput, K., Mortelmans, D., & Walrave, M. (2006). Cyberpesten bij jongeren in Vlaanderen. [Cyberbullying amongst youngsters in Flanders]. Brussels: viWTA.
- WHO@ (Working to Halt Online Abuse). (2002). <http://www.haltabuse.org/>

Appendix: Resources on the Web

- WHO@ (Working to Halt Online Abuse) - <http://www.haltabuse.org/>
- EU Kids Online, 2013: www.eukidsonline.net
- WiredPatrol (formerly CyberAngels) - <http://www.wiredpatrol.org/>
- CyberTipline - <http://www.cybertipline.com/>
- SafetyEd International - <http://www.safetyed.org/>
- <http://cyberviolence.atwaterlibrary.ca/wp-content/uploads/2016/08/Atwater-LibraryPreventing-and-Eliminating-Cyberviolence-Initiative-press-draft.pdf>